

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 100/2019-56

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 1. apríla 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditša a Libora Duľu prerokoval ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného Advokátskou kanceláriou JUDr. Jozef Holič s. r. o., Poľovnícka 4, Bernolákovo, v mene ktorej koná advokát a konateľ JUDr. Jozef Holič, vo veci namietaného porušenia základných práv podľa čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, porušenia čl. 1, čl. 49 a čl. 149 Ústavy Slovenskej republiky, porušenia práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 9 Co 568/2013 z 19. januára 2017 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnej sťažnosti [REDAKOVANÉ] n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Stav konania pred Ústavným súdom Slovenskej republiky

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. IV. ÚS 100/2019-21 z 5. novembra 2019 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), v časti, v ktorej namieta porušenie základných práv podľa čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), porušenie čl. 1, čl. 49 a čl. 149 ústavy, porušenie práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 9 Co 568/2013 z 19. januára 2017 (ďalej len „napadnutý rozsudok krajského súdu“). Ústavnú sťažnosť sťažovateľa v časti, ktorou namietal porušenie základných práv podľa čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 ústavy, porušenie čl. 1, čl. 49 a čl. 149 ústavy, porušenie práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru rozsudkom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 21 C 68/2012 z 24. júla 2013 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“), ústavný súd odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie a v časti, ktorou sťažovateľ namietal porušenie základných práv podľa čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 ústavy, porušenie čl. 1, čl. 49 a čl. 149 ústavy, porušenie práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 4 Cdo 8/2018 z 26. marca 2019, ústavný súd odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

II.

Vymedzenie napadnutého rozhodnutia a sťažnostná argumentácia

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že uznesením zo 17. júna 1998 bolo sťažovateľovi vznesené obvinenie pre trestný čin podvodu spáchaný formou spolupáchateľstva, následne Okresná prokuratúra Bratislava III podala 7. augusta 2001 v predmetnej trestnej veci obžalobu. Sťažovateľ si zvolil obhajcu, aby ho v trestnom konaní obhajoval. Rozsudkom okresného súdu sp. zn. 2 T 93/2001 z 31. marca 2010 (právoplatným 26. októbra 2010) bol sťažovateľ oslobodený spod obžaloby. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti podrobne uvádza argumentáciu, v ktorej vysvetľuje, prečo bolo samotné vznesenie obvinenia nezákonné, rovnako tak uvádza skutočnosti, z ktorých vyplýva, že prokurátor mal zrušiť uznesenie o vznesení obvinenia a nepodávať obžalobu, uvádza aj argumentáciu, ktorou preukazuje nezákonný postup okresného súdu do vyhlásenia oslobodzujúceho rozsudku v predmetnej trestnej veci.

3. Následne sťažovateľ podal Ministerstvu spravodlivosti Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo spravodlivosti“) žiadosť o predbežné prerokovanie nároku podľa zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 514/2003 Z. z.“). Uplatnil si náhradu škody vo výške 936,69 € – sumu, ktorú vyplatil obhajcovi ako odmenu za právne služby v trestnom konaní, v ktorom bol oslobodený spod obžaloby. Sťažovateľ podal žiadosť o predbežné prerokovanie nároku aj Generálnej prokuratúre Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“). Ministerstvo spravodlivosti ani generálna prokuratúra žiadosti sťažovateľa neakceptovali a uplatnenú náhradu škody nevyplatili.

4. Sťažovateľ podal okresnému súdu žalobu, ktorou si uplatnil nárok na náhradu škody proti ministerstvu spravodlivosti a generálnej prokuratúre. O žalobe rozhodol okresný súd napadnutým rozsudkom z 24. júla 2013 tak, že žalobu proti ministerstvu spravodlivosti zamietol a konanie proti generálnej prokuratúre zastavil. Sťažovateľ podal proti rozsudku

okresného súdu odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým rozsudkom z 19. januára 2017 tak, že rozsudok okresného súdu zmenil a žalobu v celom rozsahu zamietol. Sťažovateľ poukazuje na to, že konajúce súdy uplatnený nárok posúdili podľa zákona č. 58/1969 Zb. o zodpovednosti za škodu spôsobenú rozhodnutím orgánu štátu alebo jeho nesprávnym úradným postupom v znení účinnom do 30. júna 2004 (ďalej len „zákon č. 58/1969 Zb.“), a pritom „*oba rozsudky skonštatovali, že uznesenie o vznesení obvinenia bolo vydané pred viac ako 10timi rokmi a podľa Zák. č. 58/1969 Zb. je nárok premlčaný.*

Tvrdením žalobcu o nesprávnom úradnom postupe prokurátora a spoluúčasť súdu až do oslobodenia, že boli príčinou vzniku škody a že táto vznikla vyplatením t. j. v režime Zák. č. 514/2003 Z. z. (viď strana 3 rozsudku 08 BA III) sa súdy nevysporiadali. (Vid' bod 13 na strane 5 rozsudku KS BA). Nedostatočné alebo žiadne dôvody rozhodnutí robili tento rozsudok zmätočným.

To, že škoda nebola vyčíslená, je tvrdením odvolacieho súdu, ktoré zostalo mimo chápania sťažovateľa aj jeho právneho zástupcu. Štát sústavne a trvalo porušoval [REDAKOVANÉ] právo na spravodlivý proces a spravodlivé rozhodnutie. Zvolil nesprávny úradný postup.“

Proti napadnutému rozsudku krajského súdu podal sťažovateľ dovolanie, ktoré najvyšší súd napadnutým uznesením z 26. marca 2019 odmietol.

5. Sťažovateľ namieta, že škodu spôsobil štát, t. j. Slovenská republika, a preto by malo byť nepodstatné, ktorým konkrétnym orgánom je tento subjekt zastúpený – či generálnou prokuratúrou, alebo ministerstvom spravodlivosti. Poukazuje tiež na to, že štát by musel uvedené náklady – predstavujúce škodu pre sťažovateľa – vyplatiť sám, ak by mu bol obhajca ustanovený *ex officio*. Podľa sťažovateľa predmetná vec by mala byť právne posúdená podľa zákona č. 514/2003 Z. z., keďže škoda vznikla „*v deň, keď obhajca... vykonal úkon právnej pomoci, čo sa stalo až v roku 2006 (už za účinnosti Zák. č. 514/2003 Z. z.)*“.

6. Sťažovateľ poukazuje tiež na to, že „nebol konateľom spoločnosti. Nikdy za spoločnosť nevystupoval a ani voči daňovému úradu (finančnému úradu) si nárok na vrátenie dane neuplatnil. Keď bola podaná obžaloba a uskutočnilo sa pojednávanie, tak bolo jasné, že [REDAKOVANÉ] nemôže byť uznaný vinným, že si uplatnil vrátenie nadmerného odpočtu dane, pretože tento uplatnila pani [REDAKOVANÉ]“. V tomto smere sťažovateľ upriamuje pozornosť aj na stanovisko svojho právneho zástupcu, ktoré prezentoval na pojednávaní okresného súdu a v ktorom uviedol, že „okrem nezákonného vznesenia obvinenia, zodpovednosť, ktorej sa štát nemôže zbaviť vznikla aj nesprávnym úradným postupom prokurátora a po podanej obžalobe aj zdĺhavým postupom súdu, ktorý mal urobiť jediný správny a zákonný procesný úkon. Zastaviť trestné stíhanie po preskúmaní obžaloby.“. Z uvedeného je podľa sťažovateľa zrejmé, že zodpovednými sú generálna prokuratúra aj ministerstvo spravodlivosti.

7. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti ďalej uvádza:

«Rozsudky súdov vychádzali z nesprávneho právneho režimu. Nebol aplikovaný zákon, ktorý aplikovaný mal byť. Otázka premlčania nebola právne akceptovateľná preto, že nesprávny úradný postup v roku 2006 nemohol byť podriadený zákonu účinnému do roku 2004. Lehota 10 rokov začala plynúť podaním obžaloby. Nesprávnym úradným postupom prokurátor v roku 2001 začal súdne konanie. Nezákonne postupoval aj súd, keď žalobu prijal a určil pojednávanie - to je právny dôvod, ktorý zakladá zodpovednosť Slovenskej republiky, ktorej sa táto zbaviť nemôže.

Naviac námietka premlčania zo strany orgánu, ktorý spoluzavinil nesprávny úradný postup súdu a ktorý má povinnosť napraviť krivdy a hájiť spravodlivosť je v rozpore s dobrými mravmi.

... Odvolací súd k tomuto nároku poznamenáva, že za opodstatnený považuje aj argument v zastúpení GP SR, že jeho priznaniu bráni aj skutočnosť, že žalobca nevyužil možnosť podať voči uzneseniu o vznesení obvinenia sťažnosť.

... súd nekonal nestranne, verejne, nezávisle a spravodlivo. Vytkol žalobcovi nevyžitie práva, ale žalovaným nevytkol povinnosť, právomoc a úlohu pre ktorý bol vytvorený.

Prokurátor negoval ustanovenia o dozore v zmysle § 174 Tr. por. a nevyužil aj svoje oprávnenia v zmysle § 175.

Prokurátor po začatí trestného stíhania ani po vznesení obvinenia si jednoducho neuvedomil, že spoločník spoločnosti nie je oprávnený uplatniť si vrátenie dane. Tak môže urobiť iba konateľ alebo ním splnomocnená osoba.

Obvinený nepodal sťažnosť, ktorá nemá odkladný účinok a to súd použije na odmietnutie nároku.

Prokurátor nezruší nezákonné uznesenie a „dozoruje“ stíhanie osoby, ktorá neuplatnila vrátenie dane. Konal v omyle u špeciálneho subjektu...»

8. Sťažovateľ ďalej namieta, že najvyšší súd rozhodol bez nariadenia pojednávania a z napadnutého uznesenia vyplýva, že „v podstate teoreticky odmietol existenciu dôvodov, ktoré odôvodňujú dovolanie.

Dovolateľ v odvolaní aj dovolaní sústavne tvrdil, že v trestnom konaní došlo okrem nezákonného vznesenia obvinenia k nesprávnemu úradnému postupu prokurátora a súdu 1. stupňa, pokiaľ tento podanú obžalobu prijal a nezastavil trestné stíhanie podľa § 188 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Dovolací súd odmietnutím dovolania konal v rozpore s ústavnými právami občana Slovenskej republiky. Porušil práva v zmysle: Čl. 46, ods. 1, 2, 3. , Čl. 47, ods. 2 Čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a Čl. 6 ods. 1 Dohovoru... a Čl. 13 práva na účinný opravný prostriedok.

Súdy všetkých stupňov konali nespravodlivo a aplikovali zákon, ktorý už v čase vzniku škody bol neúčinný.

Nárok na náhradu škody zákonom určenej výšky bol nepriznaný pre premlčanie, ktorý pri zavinení aj objektívnej zodpovednosti štátu nemožno pre porušenie zásady dobrých mravov použiť.“.

9. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd po prijatí veci na ďalšie konanie vo veci samej nálezom takto rozhodol:

„I. Rozsudkom OS BA III zo dňa 12. 7. 2013 sp. zn. 21 C 68/2012 a konaním pred súdom prvej inštancie, rozsudkom KS BA zo dňa 19. 1. 2017 sp. zn. 9 Co 568/2013

a uznesením NS SR zo dňa 26. 3. 2019 sp. zn. 4 Cdo 8/2018 a v odvolacom a dovolacom konaní boli porušené práva podľa Ústavy SR podľa čl. 1, čl. 47 ods. 2, čl. 48 ods. 1, čl. 49, čl. 149 a právo podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 Dohovoru a v odvolacom aj dovolacom konaní aj právo na účinný opravný prostriedok...

Podľa čl. 13 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

právo na skončenie veci v primeranej lehote porušené bolo.

II. Rozsudok OS BA III sp. zn. 21 C 68/2012 zo dňa 12. 7. 2013 sa zrušuje.

Rozsudok KS BA sp. zn. 9 Co 568/2013 zo dňa 19. 1. 2017 sa zrušuje.

Uznesenie NS SR zo dňa 26. 3. 2019 sp. zn. 4 Cdo 8/2018 sa zrušuje.

A NS SR sa prikazuje konať verejne, bez zbytočných prietahov a spravodlivo.

III. Sťažovateľovi... sa priznáva zadosťučinenie vo výške 4936, 69 EUR (škoda + porušenie práva), ktoré sú porušovatelia povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne.

IV. Porušovatelia I. až III. sú povinní zaplatiť spoločne a nerozdielne náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 346,26 EUR na účet Advokátskej kancelárie JUDr. Jozef Holič, s. r. o...

V. Platby sú porušovatelia povinní vykonať najneskôr do dvoch mesiacov odo dňa vyhlásenia nálezu. “

10. Sťažovateľ v petite ústavnej sťažnosti uvádza znenie čl. 1 ods. 1 a 2, čl. 7 ods. 5, čl. 16 ods. 1, čl. 19 ods. 1, čl. 20 ods. 1, čl. 21 ods. 1 a 2, čl. 46 ods. 1, 2 a 3, čl. 47 ods. 2, čl. 49 a čl. 149 ústavy a čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru.

11. Návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľ odôvodňuje tým, že je „*neprimerane dlho vystavený zásahom do svojich práv a tiež neistote o svojom osude.*“.

III.

Vyjadrenie odporcu a zúčastnených osôb a replika sťažovateľa

12. K opodstatnenosti ústavnej sťažnosti sa na výzvu ústavného súdu vyjadril predseda krajského súdu prípisom sp. zn. 1 SprV 488/2019 z 3. decembra 2019, v ktorom poukázal na to, že požiadal predsedníčku senátu 9 Co o vyjadrenie k ústavnej sťažnosti. Predsedníčka senátu 9 Co uviedla, že zotrváva na dôvodoch napadnutého rozsudku z 19. januára 2017. Predseda krajského súdu sa so stanoviskom predsedníčky senátu 9 Co v celom rozsahu stotožnil.

13. Generálna prokuratúra ako zúčastnená osoba v prípise č. k. 2 GÚp 155/19/1000-2 z 2. decembra 2019 uviedla, že vzhľadom na to, že v napadnutom konaní bola uplatnená námietka premlčania, nebude sa ako zúčastnená osoba vyjadrovať k porušeniu práv sťažovateľa. Ministerstvo spravodlivosti sa ako zúčastnená osoba k ústavnej sťažnosti nevyjadrilo.

14. Sťažovateľ vo svojom stanovisku z 30. decembra 2019 poukazuje na to, že všeobecný súd donedávna ešte porušenie práva na skončenie veci v primeranej lehote ani výnimočne nepovažoval za dôvod zániku trestnosti. Zároveň rekapituloval skutočnosti uvedené v ústavnej sťažnosti. Uviedol tiež, že delenie zodpovednosti štátu má za následok „porušenie práv na spravodlivé rozhodnutie.“. Sťažovateľ ďalej uvádza:

„Doručené vyjadrenie prokurátora je vlastne priznaním si zodpovednosti alebo spoluzodpovednosti za spôsobenú škodu.

Prokurátor ako strážca zákonnosti sa ako zúčastnená osoba vyjadrovať nebude. Ja sa domnievam, že ako škodca, ktorý postupoval úradne nesprávne a začal súdne konanie spoluzodpovedá za škodu, ktorá je požadovaná iba, len a výlučne za zaplatené trovy obhajcovi na ktorého má zo zákona a ústavy obžalovaný nárok.

Neviem zaujať stanovisko, či si prokurátor ako ochranca práv v zmysle Ústavy môže vôbec dovoliť nevyjadriť sa, že premlčanie je neakceptovateľné, jednak preto, že premlčacia lehota začala plynúť až dňom, keď vznikla škoda porušovateľovi zaplatením faktúry!

a jednak preto, že škoda zavinená Slovenskou republikou porušením zákona a ústavných práv a práv Dohovoru nemôže byť premlčaná.

Pokiaľ súd zaujal stanovisko že zotráva na svojom stanovisku ide o prejav arogancie súdnej moci. Po stanovisku sudkyne uvedené v rozsudku boli sťažovateľom prednesené argumenty v širšom porušovaní práv, ktoré však US SR nepresvedčivo, v časti odmietol. Porušenie práva na prejednanie veci verejne pri určení porušenia povinnosti štátu a inak ako verejne prejednať nedá. Medzinárodná dohoda postavená na vnútroštátny zákon to jednoducho nedovoľuje!“

Sťažovateľ uvádza, že vzhľadom na tieto vyjadrenia prichádza do úvahy zvýšenie sumy primeraného finančného zadosťučinenia.

15. Ústavný súd so súhlasom oboch účastníkov podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v tejto veci od ústneho pojednávania, keďže od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

IV.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

16. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

17. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

18. Podľa čl. 1 ústavy Slovenská republika je zvrchovaný, demokratický a právny štát. Neviaže sa na nijakú ideológiu ani náboženstvo (odsek 1). Slovenská republika uznáva

a dodržiava všeobecné pravidlá medzinárodného práva, medzinárodné zmluvy, ktorými je viazaná, a svoje ďalšie medzinárodné záväzky (odsek 2).

19. Podľa čl. 47 ods. 2 ústavy každý má právo na právnu pomoc v konaní pred súdmi, inými štátnymi orgánmi alebo orgánmi verejnej správy od začiatku konania, a to za podmienok ustanovených zákonom.

20. Podľa čl. 48 ods. 1 ústavy nikoho nemožno odňať jeho zákonnému sudcovi. Príslušnosť súdu ustanoví zákon.

21. Podľa čl. 49 ústavy len zákon ustanoví, ktoré konanie je trestným činom a aký trest, prípadne iné ujmy na právach alebo majetku možno uložiť za jeho spáchanie.

22. Podľa čl. 149 ústavy prokuratúra Slovenskej republiky chráni práva a zákonom chránené záujmy fyzických a právnických osôb a štátu.

23. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

24. Podľa čl. 13 dohovoru každý, koho práva a slobody priznané týmto dohovorom boli porušené, musí mať účinné právne prostriedky nápravy pred národným orgánom, aj keď sa porušenia dopustili osoby pri plnení úradných povinností.

25. Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (ktorého porušenie sťažovateľ v aktuálne prerokúvanej veci nenamieta, pozn.) a obsahom práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (m. m. II. ÚS 71/97). Z tohto vyplýva, že právne východiská, na základe

ktorých ústavný súd preskúmava, či došlo k ich porušeniu, sú vo vzťahu k obom označeným právam v zásade identické (IV. ÚS 147/08).

26. Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. IV. ÚS 77/02, IV. ÚS 299/04, II. ÚS 78/05) do obsahu základného práva na súdnu ochranu patrí aj právo každého na to, aby sa v jeho veci rozhodovalo podľa relevantnej právnej normy, ktorá môže mať základ v právnom poriadku Slovenskej republiky alebo v takých medzinárodných zmluvách, ktoré Slovenská republika ratifikovala a boli vyhlásené spôsobom, ktorý predpisuje zákon. Súčasne má každý právo na to, aby sa v jeho veci vykonal ústavne súladný výklad aplikovanej právnej normy. Z toho vyplýva, že k reálnemu poskytnutiu súdnej ochrany dôjde len vtedy, ak sa na zistený stav veci použije ústavne konformným spôsobom interpretovaná platná a účinná právna norma (m. m. IV. ÚS 77/02).

27. Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany všeobecných súdov musí byť preto v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu, ktorým je poskytnutie materiálnej ochrany zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov konania. Aplikáciou a výkladom týchto ustanovení nemožno obmedziť toto základné právo v rozpore s jeho podstatou a zmyslom.

28. Pokiaľ ide o základné práva a slobody, ústava rozdeľuje ochranu ústavnosti medzi všeobecné súdy a ústavný súd. Systém tejto ochrany je založený na princípe subsidiarity, ktorý určuje aj rozsah právomoci ústavného súdu pri poskytovaní ochrany základným právam a slobodám vo vzťahu k právomoci všeobecných súdov (čl. 142 ods. 1 ústavy), a to tak, že všeobecné súdy sú primárne zodpovedné za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd (čl. 144 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 152 ods. 4 ústavy).

29. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmavať a posudzovať

ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie vecí všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojvôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (m. m. I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

V.

Posúdenie vecí ústavným súdom

30. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti namieta porušenie označených práv a článkov ústavy a dohovoru napadnutým rozsudkom krajského súdu z 19. januára 2017. Sťažovateľ tvrdí, že v predmetnej veci bolo potrebné aplikovať zákon č. 514/2003 Z. z., keďže nesprávny úradný postup okresného súdu sa uskutočnil za účinnosti tohto zákona. Spochybňuje právny záver, podľa ktorého ním uplatnená škoda mohla vzniknúť len nezákonným rozhodnutím. Obdobne nesúhlasí so záverom o nesplnení podmienky podania sťažnosti proti uzneseniu o vznesení obvinenia. Právny záver konajúcich súdov o premlčaní práva na náhradu škody je podľa sťažovateľa v rozpore s princípom spravodlivosti, považuje ho za arbitrárny a ústavne neakceptovateľný.

31. Krajský súd sa v napadnutom rozsudku z 19. januára 2017 stotožnil s právnym záverom okresného súdu o aplikácii zákona č. 58/1969 Zb., a to vzhľadom na § 27 ods. 2 zákona č. 514/2003 Z. z., podľa ktorého zodpovednosť za škodu spôsobenú rozhodnutiami, ktoré boli vydané pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona, a za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom pred nadobudnutím účinnosti tohto zákona

sa spravuje doterajšími predpismi. Zákon č. 514/2003 Z. z. nadobudol účinnosť 1. júla 2004 a uznesenie o vznesení obvinenia sťažovateľovi bolo vydané 17. júna 1998, t. j. za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. Krajský súd zhodne s okresným súdom dospeli k záveru, že v predmetnej veci boli splnené všetky tri zákonom vyžadované predpoklady vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, a to existencia nezákonného rozhodnutia – uznesenia o vznesení obvinenia zo 17. júna 1998, pričom trestné konanie skončilo oslobodením sťažovateľa spod obžaloby, teda sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu sťažovateľom ako obvineným, existencia škody, ktorá spočívala v trovách obhajoby sťažovateľa v predmetnom trestnom konaní, ako aj príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a škodou. Krajský súd sa stotožnil aj s právnym záverom okresného súdu, že tento nárok nemožno sťažovateľovi priznať, keďže ministerstvo spravodlivosti ako zástupca štátu dôvodne vznieslo námietku premlčania sťažovateľom uplatneného práva. Krajský súd tento právny záver odôvodnil s poukazom na § 22 ods. 1 a 2 zákona č. 58/1969 Zb. Poukázal na to, že sťažovateľ svoj nárok uplatnil v rámci trojročnej subjektívnej premlčacej doby (§ 22 ods. 1), keďže o škode sa dozvedel 10. decembra 2010, keď mu bola vystavená faktúra za poskytnutú právnu službu obhajcom, a žalobu podal 20. júla 2012. Sťažovateľovi však *„uplynula desaťročná objektívna premlčacia doba v zmysle ust. § 22 ods. 2 zák. č. 58/1969 Zb., ktorá začína plynúť odo dňa, keď bolo poškodenému doručené (oznámené) nezákonné rozhodnutie, ktorým mu bola spôsobená škoda. Žalobcovi bolo uznesenie o vznesení obvinenia v trestnom konaní doručené dňa 7. 1. 2000 (doručenka pripojená vo vyšetrovacom spise), potom desaťročná objektívna premlčacia doba uplynula 7. 1. 2010, t. j. pred podaním žaloby na súde dňa 20. 7. 2012. Pre vzťah subjektívnej a objektívnej premlčacej doby platí zásada, že subjektívna doba nemôže skončiť neskôr ako doba objektívna, ale môže skončiť najneskoršie s ňou. V danej právnej veci začiatok subjektívnej doby (10. 12. 2010) nastal až po skončení objektívnej doby (7. 1. 2010); právo sa tu premlčalo uplynutím objektívnej premlčacej doby a subjektívna doba tak v tomto prípade nemá právny význam.“*

32. Krajský súd považoval za opodstatnený aj argument generálnej prokuratúry, podľa ktorého priznaníu nároku sťažovateľovi *„bráni aj skutočnosť, že žalobca nevyužil*

možnosť podať voči uzneseniu o vznesení obvinenia sťažnosť (§ 3 zák. č. 58/1969 Zb.), ako je zrejmé z obsahu vyšetrovacieho spisu.“.

33. K otázke náhrady škody z titulu podanej obžaloby krajský súd uviedol, že sťažovateľovi *„neprislucha ani náhrada škody titulom nezákonného rozhodnutia, ktoré by mala predstavovať obžaloba podaná okresným prokurátorom, a to z dôvodu, že obžaloba nemá povahu rozhodnutia. Tiež platí, že náhradu škody spočívajúcej v trovách obhajoby v trestnom konaní bolo možné žalobcovi priznať len z titulu nezákonného rozhodnutia (v prípade jej včasného uplatnenia na súde), nie však z titulu nesprávneho úradného postupu.“.*

34. Krajský súd tiež poukázal na to, že pokiaľ ide o náhradu škody spôsobenej nesprávnym úradným postupom, sťažovateľ *„si v konaní neuplatnil (nevyčíslil) v peňažnej podobe a ani inej žiadnu škodu, ktorá mu mala byť v dôsledku tvrdeného nesprávneho úradného postupu spôsobená. Uvedené znamená, že nebol naplnený jeden zo základných predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za škodu, a to existencia škody (žalobca si okrem sumy 936,69 € trov obhajoby žiadnu inú majetkovú škodu, prípadne nemajetkovú ujmu neuplatnil).“.*

35. K otázke náhrady škody z titulu nesprávneho úradného postupu krajský súd ďalej uviedol:

„Okolnosti, v ktorých žalobca vidí nesprávny úradný postup v trestnom konaní (prokurátor nemal na neho podať obžalobu ale trestné stíhanie voči jeho osobe zastaviť, prokurátor nemal trvať na výsluchu svedkov ale mal súhlasiť s prečítaním svedeckých výpovedí) nie je civilný súd v občianskoprávnom konaní oprávnený; nespadá do kompetencie civilného súdu hodnotiť postup prokurátora v trestnom konaní.“

... Žalobca sa napokon domáhal tiež priznania náhrady škody z dôvodu prietáhov v trestnom konaní; aj v prípade tohto nároku však platí, že jeho prípadnému priznaniu bráni už len tá skutočnosť, že si žalobca škodu, ktorá mu mala byť spôsobená prietáhmi v trestnom konaní, nevyčíslil (bolo už spomenuté, že žalobca si vyčíslil a uplatnil jedine

škodu, predstavujúcu ním vynaložené náklady na jeho obhajobu v trestnom konaní). Aj v prípade tohto nároku teda absentoval jedna zo zákonom predpokladaných podmienok vzniku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nesprávnym úradným postupom (prieťahmi v konaní).

... Žalobca, ktorého v konaní zaťažovalo dôkazné bremeno, v predmetnej veci nepreukázal naplnenie zákonného predpokladu spočívajúceho v existencii škody, spôsobenej mu nesprávnym úradným postupom a v jeho rámci tiež prieťahmi v trestnom konaní). Priznanie nároku na náhradu škody podľa zákona č. 58/1969 Zb., rovnako tak podľa zákona č. 514/2003 Z. z. je založené na kumulatívnom (súčasnom) splnení všetkých troch zákonných predpokladov vzniku zodpovednosti štátu; ak čo len jeden z uvedených predpokladov chýba, zodpovednosť štátu za škodu nemôže vzniknúť.“

36. Ústavný súd po preskúmaní napadnutého rozsudku z 19. januára 2017 dospel k záveru, že právne závery krajského súdu, na základe ktorých zamietol žalobu sťažovateľa, sú logické, rešpektujú účel príslušných ustanovení zákona č. 58/1969 Zb. a nie sú arbitrárne. Krajský súd svoj právny záver o zamietnutí žaloby sťažovateľa primerane a preskúmateľne odôvodnil, napadnutý rozsudok nie je ani zjavne neodôvodnený, preto je ústavne akceptovateľný.

37. K otázke akceptovateľnosti námietky premlčania a jej prípadného rozporu s dobrými mravmi ústavný súd poukazuje na to, že vo svojich skorších rozhodnutiach vyslovil názor, že vo všeobecnosti nie je vylúčené, aby vznesenie námietky premlčania žalovaným mohlo byť považované za konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi, pretože výkon žiadneho práva nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi. O takýto prípad však môže ísť iba výnimočne. V rozpore s dobrými mravmi môže byť však len taký výkon práva účastníkom v občianskom súdnom konaní, ktorý je výrazom zneužitia tohto práva na úkor druhého účastníka konania, a pritom vo vzťahu k vznesenej námietke premlčania môže o takýto prípad ísť len vtedy, ak druhý účastník konania márne uplynutie premlčacej doby nezavinil a proti nemu by za tejto situácie priznanie účinkov premlčania bolo neprimerane tvrdým postihom. Pre posúdenie tejto primeranosti je potrebné vychádzať

z konkrétnych okolností prípadu, najmä vziať do úvahy charakter uplatneného práva, jeho rozsah a dôvody, pre ktoré právo nebolo uplatnené pred uplynutím premlčacej doby (II. ÚS 176/2011, IV. ÚS 542/2013, III. ÚS 44/2017, porovnaj tiež nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 643/04 zo 6. septembra 2005).

38. Pri hodnotení toho, či výkon práva namietat' premlčanie uplatneného nároku nie je v rozpore s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, je potrebné posúdiť, či výkon tohto práva nebol len prostriedkom umožňujúcim poškodenie druhého účastníka právneho vzťahu, zatiaľ čo dosiahnutie vlastného zmyslu a účelu sledovaného právnou normou by zostalo vedľajšie a z hľadiska konajúceho by bolo bez významu. Išlo by tak o výkon práva, ktorý je formálne v súlade so zákonom, avšak v skutočnosti by to bol výraz zneužitia tohto subjektívneho práva, t. j. o šikanu na úkor druhého účastníka. Tieto okolnosti musia byť naplnené vo výnimočnej intenzite tak, aby odôvodňovali odopretie práva uplatniť námietku premlčania, a tým aj zásah do princípu právnej istoty (porovnaj napr. rozsudok Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. 25 Cdo 539/2008 z 19. februára 2009 a tiež rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 137/2017 z 22. marca 2018).

39. Dôležitým pre posúdenie toho, či je potrebné aplikovať korektív dobrých mravov, je princíp spravodlivosti, t. j. či konanie ako celok možno označiť ako spravodlivé a či závery, ku ktorým súdy dospeli, nie sú extrémne nespravodlivé (porovnaj nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 2216/09 z 31. mája 2011).

40. Uvedené úvahy boli v prerokúvanom prípade nepochybne relevantné a krajský súd sa nimi mal riadiť. Vychádzajúc z okolností predmetnej veci, sa javí, že právny záver krajského súdu, ako aj okresného súdu o prípustnosti námietky premlčania je arbitrárny predovšetkým pre jeho rozpor s princípom spravodlivosti. V tejto časti ústavný súd akceptoval námietku sťažovateľa predstretú v ústavnej sťažnosti, napriek tomu však nebolo možné vyhovieť ústavnej sťažnosti sťažovateľa ako takej. Ďalšie dôvody, ktoré krajský súd uviedol v napadnutom rozsudku, pre ktoré nebolo možné žalobe

sťažovateľa vyhovieť, ústavný súd nepovažoval za arbitrárne. Relevantné je tiež to, že tieto ďalšie dôvody predstavovali dostatočný podklad pre zamietnutie žaloby sťažovateľa, a to aj bez zohľadnenia (arbitrárneho) záveru o prípustnosti námietky premlčania.

41. Ústavný súd totiž akceptoval právny záver krajského súdu, podľa ktorého sťažovateľ nesplnil podmienku podľa § 3 zákona č. 58/1969 Zb., keďže proti uzneseniu o vznesení obvinenia nepodal sťažnosť. Námietka sťažovateľa, podľa ktorej táto sťažnosť nemala odkladný účinok, je bezpredmetná. Ustanovenie § 3 zákona č. 58/1969 Zb. nijako nerozlišuje, či príslušný právny prostriedok nápravy má alebo nemá odkladný účinok.

42. Za arbitrárny nemožno považovať ani právny názor krajského súdu, podľa ktorého škodu, ktorú sťažovateľ preukázal a vyčíslil v konaní, spočívajúcu v trovách obhajoby bolo potrebné považovať za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Podľa ústavného súdu tento právny názor je akceptovateľný, keďže priamo uznesenie o vznesení obvinenia viedlo k tomu, že sťažovateľ si zvolil obhajcu, ktorý mu následne po oslobodzujúcom rozsudku vystavil faktúru za poskytnutú právnu pomoc v trestnom konaní. Právny záver, ktorý z uvedeného vyplýva, t. j. že medzi touto škodou (trovami obhajoby) a sťažovateľom vymedzeným nesprávnym úradným postupom nie je príčinná súvislosť, tiež nemožno považovať za prejav svojvôle.

43. Ústavný súd tiež akceptoval právny záver krajského súdu, podľa ktorého sťažovateľ nijako netvrdil a ani nepreukazoval takú škodu, ktorá mu mala vzniknúť v dôsledku ním vymedzeného nesprávneho úradného postupu prokurátora, prípadne okresného súdu ako súdu, ktorý rozhodoval o obžalobe prokurátora. Obdobne obstojí aj právny záver krajského súdu, podľa ktorého súd konajúci v občianskom súdnom konaní nie je oprávnený sám hodnotiť postup prokurátora v trestnom konaní súdnom, jeho návrhy na vykonanie dokazovania a pod. a taktiež ani existenciu zbytočných prieťahov v predmetnom súdnom konaní. Bez ďalšieho preto súd konajúci v občianskom súdnom konaní tento postup nemôže automaticky považovať za nesprávny úradný postup.

44. Ústavný súd takto nezistil skutočnosti, ktoré by naznačovali existenciu príčinnej súvislosti medzi namietaným porušením základných práv podľa čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 1 ústavy, porušením čl. 1, čl. 49 a čl. 149 ústavy, porušením práv podľa čl. 6 ods. 1 a čl. 13 dohovoru a napadnutým rozsudkom krajského súdu z 19. januára 2017. Na tomto základe ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľa nevyhovel.

45. V zmysle § 70 ods. 1 zákona o ústavnom súde tento nález nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia poslednému z účastníkov tohto konania pred ústavným súdom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. apríla 2020

Miroslav Duriš
predseda senátu